

Suur-Pakri kabeli varemete konserveerimistöödest 2007-2013

Konserveringsarbetena på Stora Rågö kapellruin 2007-2013

Suur-Pakri kabel ehitati 1890.aastal põlenud puitkabeli asemele. Projekti autor on arhitekt Nikolai Thamm. Kabel pühitseti 13.juulil 1897.a.

Info: Rändmeister OÜ.

Foto: Harjumaa Muuseum, HMK_F_5399 a

Stora Rågö kapell byggdes som ersättning för ett 1890 brunnet träkapell. Byggnaden ritades av arkitekt Nikolai Thamm. Kapellet invigdes 13 juli 1897.

Info: Rändmeister OÜ.

Foto: Harjumaa Muuseum, HMK_F_5399 a.

Suur-Pakri kabeli vare on ehitismälestisena riikliku kaitse all. Registri number 21527, registreeritud 1999.a.

Kalmistu on kaitse all ajaloomälestisena. Registri number 14422, registreeritud 1998.a.

Konserveerimistööde ettevalmistused algasid 2007.a suvel objekti ülevaatuste ja andmete kogumisega. Erinevatele fondidele esitati taotlused tööde rahastamiseks.

2009.a. valmisid OÜ-l Rändmeister kabeli varemete konserveerimise eritingimused ja põhiprojekt.

Stora Rågö kapellruin är byggnadsminne under statligt skydd. Registernummer 21527, registrerat 1999.

Kyrkogården skyddas som historieminne. Registernummer 14422, registrerat 1998.

Konserveringsarbetena påbörjades sommaren 2007 med översyn av objektet och insamling av uppgifter. Medel till arbetena söktes hos flera olika fonder.

År 2009 färdigställde OÜ Rändmeister villkorsuppgifter och projekt för kapellruinens konservering.

2010.a. suvel alustati konserveerimistöödega. Esmalt ehitati apsiidile uus katus, parandati kabeli soklit ja puhastati kalmistut vösast.

Katuse ehitamiseks vahendeid ei jätkunud ja seepärast kaeti viiluservad kaitsva laudisega.

Töid teevad Rändmeister OÜ ja alltöövõtjana Liivatee Talu OÜ.

Sommaren 2010 inleddes konserveringsarbetena. Inledningsvis byggde man ett nytt tak till absiden, förbättrade kapellet grund och ransade kyrkogården från buskage.

Resurserna räckte inte till att bygga nytt tak och därför gavs gavelkanterna en skyddande bräddtäckning.

Arbetet utförs av OÖ Rändmeister, underentrepnrör är Liivatee Talu OÜ.

2010.a. valmis torni konserveerimistööde projekt ja tornile ehitati tellingud.

2010 gjordes projekt för tornets konserveringsarbeten och byggdes ställningar runt tornet.

2010.a. valmistas Rootsis Öregrundi kommunis asuva Gräsö saarel elav sepp Hans Mhlberg originaali järgi torniristi koopia. Hans on pärit Väike-Pakri Suurküla Espe talust.

2010 gjorde Hans Mhlberg, bosatt på Grösö inom Öregrundskommunen, en kopia av tornets kors efter originalet. Hans härstammar från Espes gård på Lilla Rågö Storby.

2011.aastal parandati torni konstruktsioonid ja katused kaeti tsinkplekiga. Avadele paigaldati luugud ja torni tippu monteeriti rist.

2011 reparerades tornkonstruktionen och taken täcktes med zinkbleck. Öppningarna fick luckor och korset monterades på tornspetsen.

Torni müürid vuugiti lubimördiga.

Tornets murar fogades med kalkbruk.

2012. aastal ei olnud võimalik raha puudusel töid jätkata, kuid aasta lõpus saadi mitmelt fondilt suured toetussummad, mis võimaldasi konserveerimistööde jätkamist ette valmistada. Varuti materjali katuse ehitamiseks.

Sissepääsu kohal oleva risti leidis saarelt Ilmar Heinleht, tegi korda ja paigaldas varasema risti kohale.

2012 var det på grund av penningbrist inte möjligt att fortsätta arbetena, men vid årsslutet fick man stora summor från flera fonder vilket gjorde det möjligt att förbereda kommande arbeten. Material till takbyggnaden införskaffades.

Korset ovanför ingången hittades på ön av Ilmar Heinleht som gjorde i ordning det och satte upp det på det gamla korsets plats.

2013.aasta varasuvel alustati pikihoone katusekonstruktsiooni ehitamisega.

På försommaren 2013 började man resa långhusets takkonstruktion.

Juuli keskpaigaks oli katus valmis.

I mitten av juli var taket färdigt.

Torni parandamisest üle jäänud mõrdiga vuu-
giti osaliselt pikihoone müüre.

Vuukimine ja krohvifragmentide konservee-
rimine lõpetatakse tulevikus vastavalt võima-
lustele. Esmajärjekorras vuugitakse müüride
välispinnad. Ruumipoolstete müüripindade
vuukimisel piiratakse sügavamate vuukide
täitmisega.

Långhusets murar fogades delvis med överbli-
vet bruk från tornarbetena.

Fogningen och konserveringen av putsfrag-
menten får avslutas i framtiden allt efter möjlig-
heterna. I första hand bör murarnas yttre ytor
fogas. Fogningen av de inre murytorna be-
gränsas till fyllning av de djupare fogarna.

Apsiidi kohale paigaldati ümaraken.

Ett runt fönster sattes på sin plats på absiden.

Torni paigaldati kell, mis pärineb Lõuna-
Rootsist, Smålandi Rörstorpi talust.

Sellega oli 2013.aastaks planeeritud tööd
tehtud.

I tornet satte man upp en klocka som kommer
ifrån Rörstorps gård i Småland i Sverige.

I och med detta var de arbeten som planerats
för 2013 utförda.

2014.aasta töödest on ees välisukse valmistamine ja paigaldamine. Otsustati siseust mitte paigaldada. Välisukse kohale paigaldatakse sepiskonsoolidel ja plekist katttega varikatus.

Under 2014 planerar man att tillverka och sätta upp ytterdörren. Man har bestämt sig för att inte sätta upp innerdörr. Ovan ytterdörren skall ett skyddstak av plåt och smideskonsoler sättas upp.

2014.aasta tööks jääb ka nelja pikihoone akna valmistamine ja paigaldamine. Akendel saavad olema löögikindlast klaasist ruudud, mistõttu ei ole luuke tarvis paigaldada.

I arbetena 2014 ingår också att tillverka och sätta upp fyra fönster på långhuset. Fönstren skall tillverkas med slagsäkert glas i rutorna vilket gör att man inte behöver sätta upp luckor.

Kabeli põrand tuleb puhastada taimejuurtest ja teha vajalikud parandused. Ettepanek on teha see töö talgute korras.

Kapellets golv måste rensas från rötter och förbättras. Förslag finns på att göra detta som talko-arbete.

Ka kabeli ümbruse maapinna planeerimise võiks teha talgute korras.

Även att planera marken runt kapellet skulle kunna göras som talko-arbete.

Katuse alla paigaldatud kile kaetakse ruumi poolt lihtsa laudisega.

Plasten under taket skall på rumssidan täckas med ett enkelt brädfoder.

Kabeli ümbruse korrastamise käigus taastatakse müür ja väravapostid. Värava juures seisab Per Söderbäck.

I ordningsställandet av kapellet's omgivning ingår också återställandet av mur och grindstolar.

Vid grinden står Per Söderbäck.

Värvad viidi restaureerimiseks Rootsi. Töö teeb sepp Hans Mihlberg.

Grindarna fördes för restaurering till Sverige. Arbetet görs av smeden Hans Mihlberg.

Kalmistu müüri ääres olnud surnukuur ja värav-aehtis taastatakse. Kuuris hakatakse hoidma kabeli ja kalmistu korrastamiseks vajalikke tööriistu ja -vahendeid.

Likboden och portbyggnaden vid kyrkogårdsmuren skall återställas. I boden förvaras de nödvändiga arbetsredskapen och resurserna för att göra iordning kapell och kyrkogård.

Kalmistu vajab samuti korrastamist.

Kyrkogården behöver också göras iordning.

Suurem osa Suur-Pakri kabeli konserveerimistöödest on tehtud. Olulisematest töödest on järel akende ja ukse paigaldamine, müüri vuukimine ja krohvifragmentide konserveerimine, kabeli põranda puhastamine ja parandamine ning katusealuse laudise paigaldamine.

Oluliseks tuleb pidada ka kabeli ümbruse maapinna planeerimist nii, et sadevesi saaks takistamatult vundamendist eemale joosta.

Kohe tuleks jätkata ka kalmistu müüri korrastamise ja väravaehituse taastamisega. Surnukuuri taastamine on samuti vajalik. Kalmistu korrastamine võtta plaani, kuid oodata, kuni selgub Osmussaare kabeli kalmistu uurimise (inventeerimise) ja korrastamise meetod.

Suur-Pakri kabeli konserveerimistööd on saanud teoks tänu sponsoritele. Nendeks on:

Sihtasutus Kuningas Gustaf VI Adolfi Rootsi kultuuri fond

Rootsi Kuninglik Patriootlik Selts

Ühing Sverigekontakt

Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu Eestis

Pakri kabelite mälestusfond

Pakri Ühing

Sihtasutus Olle Engkvist Byggmästare

Kjell ja Märta Bejersi Sihtasutus

Einar Mihlberg

Fred Söderberg

Hans Mihlberg

Subblift AB

Större delen av konserveringsarbetena på Stora Rågå kapell är gjorda. De väsentligaste arbeten som återstår är uppsättning av fönster och dörr, fogning av murarna och konservering av putsfragmenten, rengöring och bättring av kapellet golv samt uppsättning av underbräddtaget.

Det är också viktigt att avjämna markytan runt kapellet så att regnvattnet obehindrat kan rinna bort från kapellet.

Man bör också med en gång fortsätta med att göra iordning kyrkogårdsmuren och återställa stigluckan. Även likboden behöver återställas. Att ställa kyrkogården i ordning bör tas med i planerna, men får vänta till dess man klarlagt hur kyrkogården vid Odenshols kapell kommer att undersökas (inventeras) och ställas i ordning.

Konserveringen av Stora Rågå kapell har kunnat genomföras tack vare stöd från våra bidragsgivare. De är:

Stiftelsen Konung Gustav IV Adolfs Fond för svensk kultur

Kungliga Patriotiska Sällskapet

Riksföreningen Sverigekontakt

Estlandssvenskarnas Kulturråd i Estland

Rågåkapellens Minnesfond

Rågåföreningen

Stiftelsen Olle Engkvist Byggmästare

Kjell och Märta Bejersi Stiftelse

Einar Mihlberg

Fred Söderberg

Hans Mihlberg

Subblift AB

Koostas / [sammanställt av](#): Lea Stroh

2013 12 13

Fotode autorid / [fotografierna tagna av](#): Erik Söderberg, Ain Pihl, Lea Stroh, Mats Stahl, Ilmar Heinleht, Einar Mihlberg, Kristin Söderberg, Fredrik Nyman, Hans Mihlberg.